

Managementul farmaceutic

ANALIZELE ABC ȘI VEN ÎN PROCESUL DE DETERMINARE A NECESARULUI DE MEDICAMENTE ÎN STAȚIONAR

Stela Adauji¹, Mihail Brumărel¹, Inga Popovici², Alina Scorpan¹

¹Catedra Farmacie Socială „Vasile Procopișin”, I.P. USMF „Nicolae Testemițanu”

²Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul de Cardiologie

Rezumat

În rezultatul analizei cost-funcțională ABC pentru perioada 2011-2012 la grupa A au fost atribuite 38 (2011) și 36 (2012) medicamente, ceea ce constituie 7,3% și 6,8% respectiv din nomenclatura totală, iar după cost – 75,77% (2011) și 75,66% (2012), către grupa B – 82 și 79 de medicamente, respectiv 15,77% și 14,93%, iar după cost 15,15% (2011) și 14,80% (2012) și grupa C cu 400 și 414 medicamente, respectiv 76,92% și 78,26%, după cost 9,08% (2011) și 9,54% (2012). S-a efectuat analizei VEN pentru aceiași perioadă. A fost efectuată integrarea rezultatelor analizelor ABC și VEN în vederea optimizării sortimentului de medicamente necesare pentru achiziționare.

Cuvinte-cheie: farmacie de spital, analiza ABC, analiza VEN, cheltuieli pentru medicamente, necesar de medicamente.

Abstract

ABC and VEN analysis in the process of needs assessment in hospital settings.

In the result of cost-functional ABC analysis for the period 2011-2012, to group A 38 (2011) and 36 (2012) medicines were classified, which constitutes 7,3% and 6,8% from whole nomenclature, as for cost – 75,77% (2011) and 75,66% (2012), to group B – 82 and 79 medicines, which is 15,77% and 14,93%, according to the cost 15,15% (2011) and 14,80% (2012) and group C with 400 and 414 medicines, accordingly 76,92% and 78,26%, to the cost 9,08% (2011) and 9,54% (2012). Analysis VEN was made for same period. Both, VEN and ABC have been integrated in order to optimize sortment of medicines for procurement.

Key words: hospital pharmacy, ABC analysis, VEN analysis, medicines expenditures, need in medicines

Introducere

Analiza VEN/ABC este recomandată de către Organizația Mondială a Sănătății (OMS) ca instrument eficient de stabilire a priorităților și optimizare a cheltuielilor pentru medicamente [6].

Lipsa analizei consumului de medicamente în IMSP, efectuarea ei sporadică sau fragmentară, influențează negativ activitatea instituției, în special la etapa determinării necesarului de medicamente și produse parafarmaceutice achiziționate centralizat prin procedura licitațiilor publice. Reieșind din necesitatea utilizării raționale a banilor publici, prestării serviciilor medicale de calitate atât în sectorul spitalicesc, precum și în cel de ambulatoriu, asigurării oportune și depline a pacienților cu medicamente, efectuarea ABC și VEN analizei, constituie o prioritate pentru fiecare instituție medicală.

Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 68 din 30 ianuarie 2012 „Cu privire la implementarea analizei VEN/ABC” stabilește activitatea Comitetelor Formularelui Farmacoterapeutice Instituționale și a grupurilor de lucru pentru determinarea nomenclurii medicamentelor pentru achiziții [8].

Reieșind din cele relatate mai sus a fost trasat scopul direcției de cercetare: efectuarea analizei VEN-ABC a sortimentului de medicamente pentru pacienții spitalizați în Instituția medico-sanitară publică Institutul de Cardiologie din mun. Chilinău în perioada 2011-2012.

În vederea atingerii scopului trasat au fost stabilite următoarele obiective:

- petrecerea analizei comparative privitor la achizițiile de medicamente pentru perioada luată în studiu în instituția dată;
- efectuarea analizei cost-funcționale ABC pentru perioada 2011-2012;
- efectuarea analizei VEN pentru medicamentele achiziționate pentru utilizarea lor în tratamentul pacienților spitalizați;
- repartizarea rezultatelor ABC-VEN în vederea optimizării nomenclurii medicamentelor preconizate pentru achiziționare.

Materiale și metode

Pentru realizarea obiectivului drept suport au servit datele privitor la sortimentul de medicamente achiziționate în perioada de referință 2011-2012 în cadrul instituției medico-sanitare publice și cadrul legislativ în domeniul achizițiilor publice. Pentru prelucrarea datelor au fost utilizate metode matematice, statistice cu aplicare programei Excell.

Legislația Republicii Moldova privind achizițiile publice Achizițiile publice reprezintă suma tuturor proceselor de planificare, stabilire a priorităților, organizare, publicitate și de proceduri, în vederea realizării de cumpărări de către organizațiile care sunt finanțate total sau parțial de bugete publice (europene, naționale centrale sau locale,

donori internaționali). Dimensiunea acestui sector economic este estimată de către Comisia Europeană la 16,5% din PIB-ul UE. Armonizarea procedurilor de achiziții publice la nivelul Uniunii Europene este un deziderat important al pieței comune europene [2].

Directivile europene (17/2004/CE și 18/2004/CE împreună cu directivele 1989/65/CEE și 92/13/CEE) sunt periodic revizuite în scopul simplificării cadrului legislativ existente și pentru stimularea utilizării procedurilor electronice. La nivel internațional, Achizițiile Publice sunt exceptate de la regulile de bază ale Organizației Comerțului Internațional (WTO). În completarea documentelor EU, 12 țări au semnat și acordul WTO asupra procedurilor de achiziții guvernamentale [1, 2].

În acest sens, cadrul legislativ european pentru achizițiile publice enunță 7 principii: nediscriminarea; tratamentul egal; recunoașterea reciprocă; transparența; proporționalitatea; eficiența folosirii fondurilor publice; asumarea răspunderii.

În Republica Moldova achizițiile publice sunt reglementate prin Legea nr. 96 din 13.04.2007 „Privind achizițiile publice”, care stabilește temeiurile juridice de efectuare a achizițiilor de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului din contul banilor publici, drepturile și obligațiile Agenției Achiziții Publice, ale grupurilor de lucru pentru achiziții și ale furnizorilor (antreprenorilor) [4].

În sensul acestei legi, în articolul 6 sunt reglementate relațiile privind achizițiile publice, care se efectuează în baza următoarelor principii:

- utilizarea eficientă a finanțelor publice și minimalizarea riscurilor autorităților contractante;
- transparența achizițiilor publice;
- asigurarea concurenței și combaterea concurenței ne loiale în domeniul achizițiilor publice;
- protecția mediului și promovarea unei dezvoltări durabile prin intermediul achizițiilor publice;
- menținerea ordinii publice, bunelor moravuri și siguranței publice, ocrotirea sănătății, protejarea vieții oamenilor, florei și faunei;
- liberalizarea și extinderea comerțului internațional;
- libera circulație a mărfurilor, libertatea de stabilire și de prestare a serviciilor;
- tratament egal, imparțialitate, nediscriminare în privința tuturor ofertanților și operatorilor economici;
- favorizarea operatorilor economici rezidenți ai Republicii Moldova în măsura în care aceasta nu contravine normelor de drept internațional, parte a cărora este Republica Moldova;
- asumarea răspunderii în cadrul procedurilor de achiziție publică.

Misiunea Agenției Achiziții Publice constă în reglementarea, supravegherea, controlul și coordonarea interramurală în domeniul achizițiilor publice. În activitatea sa ea se conduce de constituția Republicii Moldova, de Legea privind achizițiile publice și alte acte normative [3, 4].

Regulamentul în baza căruia activează Agenția este

aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 747 din 24.11.2009 [3].

Achizițiile publice centralizate de medicamente și alte produse de uz medical, se petrec separat pe următoarele grupe: medicamente, materiale de pansament, seringi și dispozitive pentru perfuzie, produse dezinfectante, vaccinuri și seruri.

Anual, până la data de 1 iulie, în baza listei medicamentelor și altor produse de uz medical, aprobate prin ordinul Ministrului Sănătății, în conformitate cu grupurile prevăzute, conducătorii instituțiilor medicale, în vederea realizării necesităților proprii, și Ministerul Sănătății, în vederea realizării programelor naționale și speciale de sănătate, determină necesarul de medicamente și alte produse de uz medical ce urmează a fi achiziționate în mod centralizat pentru anul viitor, ținând cont de standardele de tratament, doza și forma farmaceutică a medicamentelor, cantitatea necesară pentru tratamentul unui pacient, stocurile de medicamente în instituții și alți factori [7].

Determinarea necesarului de medicamente pentru staționar

Sistemul de formular este un proces ce include: **selecția** de către specialiști a celor mai eficiente, accesibile și inofensive medicamente dintre cele prezente pe piața farmaceutică, **elaborarea** și difuzarea informației obiective despre aceste medicamente, **instruirea** personalului unităților medico-sanitare, **monitorizarea** conformității utilizării medicamentelor, precum și **adoptarea** de măsuri pentru prevenirea și corectarea erorilor farmacoterapiei [7].

În Republica Moldova Lista de Formular este numită Formular Farmacoterapeutic al instituției medico-sanitare (FFTI). Formularul Național Farmacoterapeutic este aprobat prin ordinul MS nr. 287 din 12.06.2006 [5].

FFTI se elaborează în baza unei analize detaliate a structurii morbidității pe nozologii, cantităților de medicamente consumate și costului tratamentului pentru fiecare formă nozologică. Realizarea cu succes a sistemului de formular, necesită determinarea bine argumentată a necesarului de medicamente pentru instituția medico-sanitară respectivă. La rândul său necesarul de medicamente poate fi apreciat corect în urma analizei multiplilor factori ce determină utilizarea medicamentelor în instituțiile medicale. În acest scop se utilizează:

- analiza funcțională a costurilor (analiza ABC);
- analiza sistemului de stabilire a priorităților (analiza VEN);
- analiza bazată pe statistica cererii-consumului de medicamente în spital, etc.

În vederea atingerii scopului trasat a fost efectuată analiza ABC pentru anii 2011-2012 pentru medicamentele achiziționate în vederea asigurării pacienților spitalizați.

În baza FFTI al instituției medicale pentru anul 2011, pentru toate medicamente utilizate pe parcursul acestui an s-a îndeplinit tabelul totalizator după care a fost efectuată analiza ABC conform regulii [6].

Pentru anul 2011 instituția analizată a cheltuit pentru

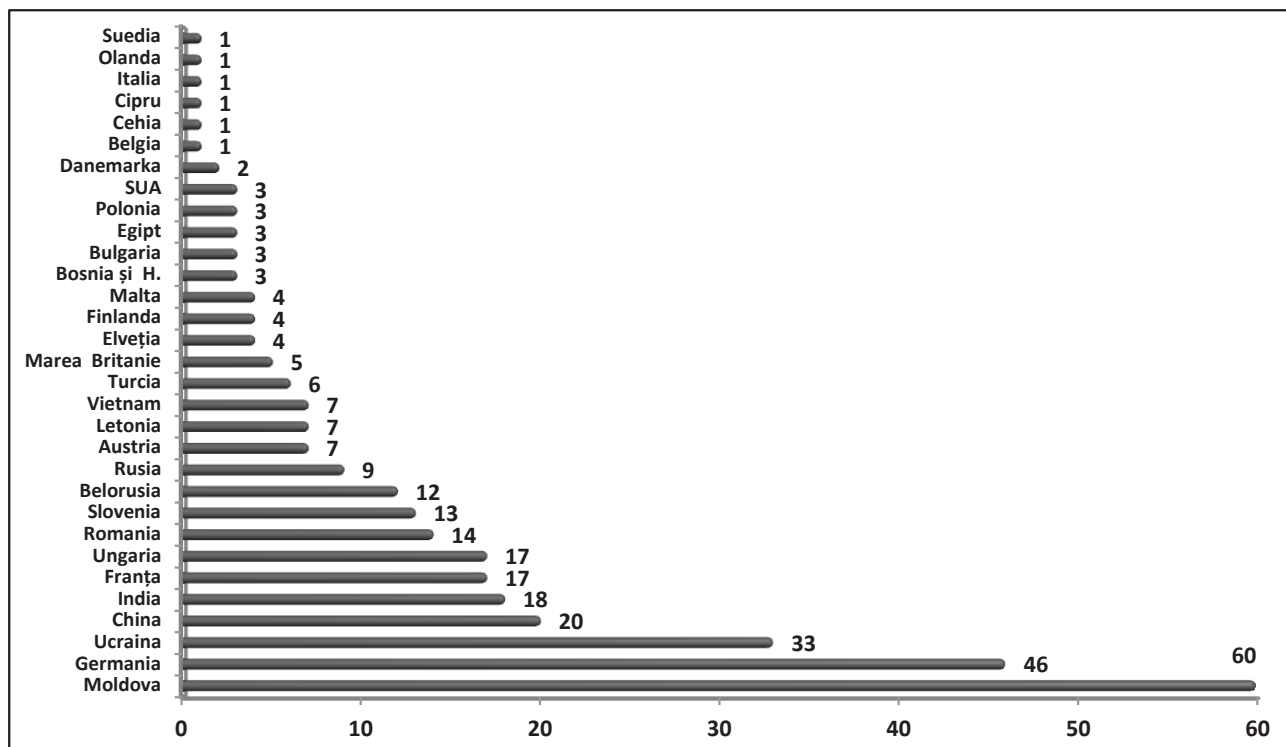

Figura 1. Proveniența medicamentelor achiziționate după țări

procurarea produselor farmaceutice și parafarmaceutice 23 443 897 lei, iar pentru medicamente – 3 901 648 lei, ceea ce constituie 16,64%, iar în anul 2012 sursele totale cheltuite au constituit circa 22 234 552 lei, iar pentru medicamente – 3 906 767 lei, ceea ce constituie 17,56%. Astfel analiza ulterioară a fost axată pe medicamentele achiziționate și consumate.

Ulterior medicamentele achiziționate au fost analizate după producători, pe primul loc sunt cei autohtoni, cu 60 de poziții, ceea ce constituie 18%, fiind reprezentată de Balkan Pharmaceuticals și Farmaco, urmați de producătorii din Germania cu 46 denumiri, respectiv 14% din producători fiind pe primul lor Berlin-Chemie, Ucraina – cu 33 de poziții (10%), după care urmează China cu 20, Franța și India – 18, Ungaria – 17 și restul țărilor (fig. 1).

Pe de o parte este îmbucurător faptul că producătorul autohton are capacitatea de-a acoperi un procent al cererii atât de mare, însă totodată unele poziții cedează în efectul terapeutic așteptat și din discuții cu personalul s-a constatat că pacienții refuză să administreze unele medicamente, fiind dispuși să le procure individual din rețeaua de farmacie comunitare.

S-a constatat că în 2011 au fost achiziționate 409 medicamente în valoare totală de 3 901 648 lei, iar în 2012 au fost procurate 387 poziții de medicamente, ceea ce denotă o scădere cu circa 5,38%, iar valoarea totală în 2012 pentru medicamente constituie 3 790 093,63 lei, micșorarea fiind nesemnificativă cu doar 2,86% (fig. 2).

Ulterior au fost analizate datele privitor la consum pentru perioada 2011-2012. S-a constatat că în 2011 au fost eliberate din 520 medicamente în valoare totală de 3 906 767,38 lei, iar în 2012 au fost eliberate 529 de medi-

camente, ceea ce denotă o creștere nesemnificativă de circa 1,73%, iar valoarea totală în 2012 pentru medicamente constituie 3 716 265 lei, ceea ce constituie o scădere cu 4,88% (fig. 2).

Astfel se conchide o stabilitate în nomenclatura medicamentelor utilizate pentru tratamentul pacienților spitalizați.

A fost definitivată lista medicamentelor eliberate din farmacie către pacienții spitalizați, pentru care au fost determinat rangul, adică locul ocupat în consumul anual. Acesta a stat la baza obținerii grupelor clasificatoriale A, B, C. În urma analizei au fost obținute următoarele rezultate, la grupa A au fost atribuite 38 medicamente, ceea ce constituie 7,3% din nomenclatură totală, către grupa B – 82 de medicamente, respectiv 15,77% și grupa C – 400 de medicamente, respectiv 76,92%. Rezultatele analizei ABC pentru anul 2011 realizată doare pentru medicamentele administrate este dată în tabelul 1.

Analiză similară a fost efectuată și pentru medicamentele eliberate din farmacie către pacienții spitalizați și pentru anul 2012, numărul total al cătoro a constituit 529. În urma analizei au fost obținute următoarele rezultate, la grupa A au fost atribuite 36 medicamente, ceea ce constituie 6,8% din nomenclatură totală, către grupa B – 82 de medicamente, respectiv 15,77% și grupa C – 400 de medicamente, respectiv 76,92%. Rezultatele analizei ABC pentru anul 2011 realizată doare pentru medicamentele administrate este dată în tabelul 1.

Analiza VEN a consumului de medicamente în perioada 2011-2012

Clasificarea medicamentelor în 3 grupe după criteriu

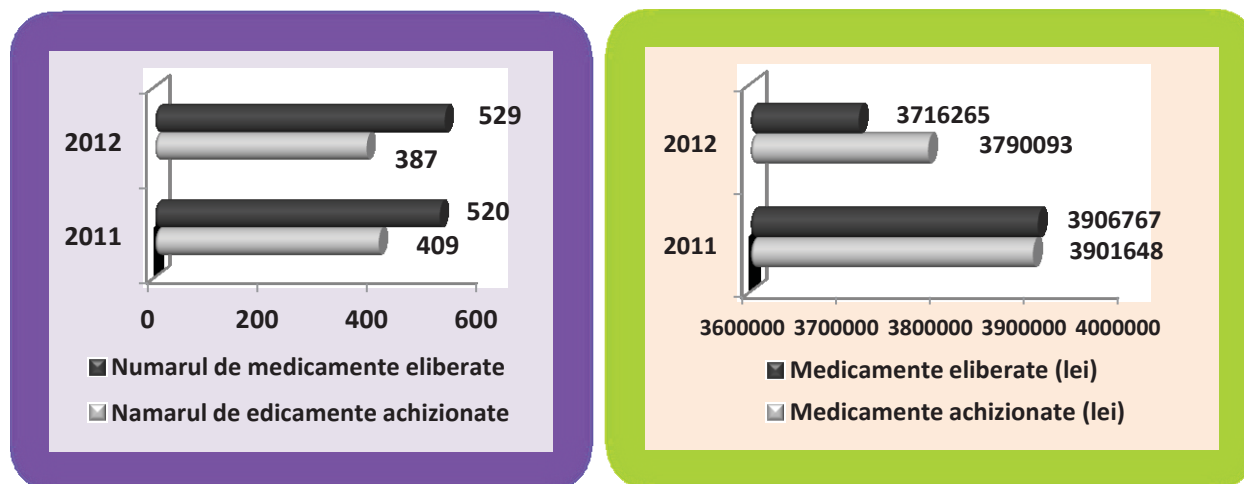

Figura 2. Medicamente achiziționate și consumate în perioada 2011-2012

Tabelul 1. Rezultatele analizei ABC pentru anul 2011

Grupa de analizat	Numărul de medicamente		Costul medicamentelor (lei)	
	pe grupe (abs)	%	pe grupe (lei)	%
2011				
A	38	7,30	2 960 327,09	75,77
B	82	15,77	591 666,38	15,15
C	400	76,92	354 773,91	9,08
Total	520	100,00	3 906 767,38	100,00
2012				
A	36	6,80	2 811 769,20	75,66
B	79	14,93	566 629,01	14,80
C	414	78,26	354 773,91	9,54
Total	529	100,00	3 716 265,60	100,00

VEN, în dependență de importanța lor pentru procesul de medicație în această instituția a fost efectuată în conformitate cu criteriilor expuse mai sus, luând ca bază eficiența medicamentului pentru pacienții spitalizați, prețul având un rol neesențial. Datele obținute sunt prezentate în fig. 3.

Din figura 3 se observă o modificare neesențială a numărului absolut de medicamente în fiecare grupă. Cota parte

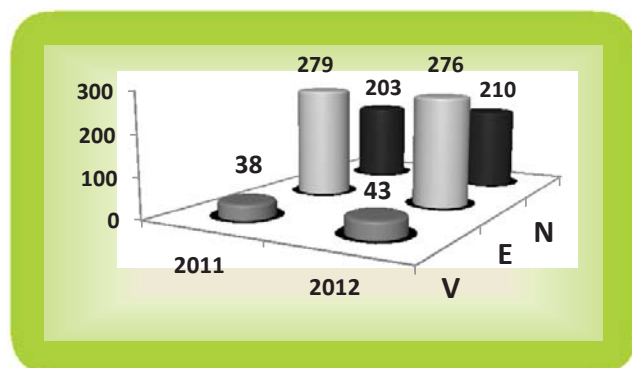

Figura 3. Clasificarea VEN a medicamentelor utilizate în Institutul de Cardiologie în perioada 2011-2012

a medicamentelor din grupa V în 2011 constituie 7,31%, iar în 2012 – 8,13%, pentru grupa E în 2011 – 53,65%, iar în 2012 – 52,17%, și respectiv pentru grupa N în 2011 – 39,04%, iar în 2012 – 39,70%.

Ultima etapă în această analiză este integrarea datelor, în urma căreia fiecărui medicament i se atribuie una din îmbinările de grupe după cum urmează:

- ◆ V-A;   V-B;   V-C;
- ◆ E-A;   E-B;   E-C;
- ◆ N-A;   N-B;   N-C.

Datele totalizatoare pentru anul 2011 sunt prezentate în tabelul 2.

Grupările N – B și N – C pot fi excluse din start, însă în funcție de disponibilitatea surselor financiare ele pot fi achiziționate cu ajustarea cantităților necesare, reieșind din datele statistice de consum pentru perioadele anterioare. Aceste date denotă o stabilitate în procurarea medicamentelor pentru asigurarea pacienților spitalizați, astfel încât pe trecerea analizelor ABC și VEN sunt argumentate pentru determinarea necesarului de medicamente pentru staționar

Tabelul 2. Repartizarea rezultatelor analizei VEN-ABC a medicamentelor utilizate în perioada 2011-2012

Anii	Îmbinările de grupe		
	V-A	V-B	V-C
2011	9	6	23
2012	11	6	26
	E-A	E-B	E-C
2011	21	48	210
2012	20	48	208
	N-A	N-B	N-C
2011	8	28	167
2012	5	25	180

Concluzii

1. S-a petrecut analiza comparativă privitor la achizițiile de medicamente pentru perioada 2011-2012 în cadrul unei instituții medico-sanitare publice din mun. Chișinău, constatându-se o scădere cu 5,38% în 2012 față de 2011.
2. Cursele financiare alocate pentru procurarea medicamentelor constituie circa 16% din totalul alocațiilor financiare pentru procurarea necesarului de produse farmaceutice și parafarmaceutice. Cele mai multe medicamente din cele procurate circa 18% sunt produse de către Moldova, urmata de Germania, Ucraina, China, India, Franta s.a.
3. A fost efectuată analiza cost-funcțională ABC pentru anii 2011-2012. La clasa A au fost atribuite 38 medicamente, ceea ce constituie 7,3% din nomenclatura totală, către grupa B – 82 de medicamente, respectiv 15,77% și grupa C – 400 de medicamente, respectiv 76,92%. Pentru anul 2012 s-au obținut: la clasa A au fost atribuite 36 medicamente, ceea ce constituie 6,8% din nomenclatură totală, către grupa B – 82 de medicamente, respectiv 15,77% și grupa C – 400 de medicamente, respectiv 76,92%.
4. S-a efectuat analiza VEN pentru medicamentele achiziționate pentru utilizarea lor în tratamentul pacienților spitalizați: cota parte a medicamentelor din grupa V în 2011 constituie 7,31%, iar în 2012 – 8,13%, pentru grupa E în 2011 – 53,65%, iar în 2012 – 52,17%, și respectiv pentru grupa N în 2011 – 39,04%, iar în 2012 – 39,70%.
5. Au fost efectuată repartizarea rezultatelor ABC-VEN în vederea optimizării nomenclaturii medicamentelor preconizate pentru achiziționare. În urma studiului s-a constatat o stabilitate în nomenclatura medicamentelor utilizate pentru tratamentul pacienților spitalizați în cadrul Institutului de Cardiologie pentru perioada 2011-2012.

Bibliografie

1. Directiva Europeană 17/2004/CE.
2. Directiva Europeană 18/2004/CE.
3. Hotărârea Guvernului nr. 747 din 24.11.2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, precum și a efectivului-limită al Agenției Achiziții Publice”.
4. Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007 Privind achizițiile publice.
5. Ordinul MS RM Nr. 287 din 12.06.2006 „Cu privire la utilizarea rațională a medicamentelor”.
6. Ordinul MS RM Nr. 68 din 30.01.2012 „Cu privire la implementarea analizei VEN-ABC”.
7. Safta V., Brumărel M., Ciobanu N., Adauji S. Management și legislație farmaceutică, Chișinău, 2012, 800 pag.

*Depus în redacție – 1 noiembrie 2013
Acceptat pentru publicație – 20 decembrie 2013*